

9/2006 mėnesinis biuletenis

Kiekvienas vaikas yra specialus: Neįgalaus vaiko pastovus įkurdinimas

Naujame Geros praktikos vadove, išleistame Didžiosios Britanijos įvaikinimo ir globos asociacijos, Jennifer Cousins paliečia šią delikačią ir neištirtą temą bei pateikia praktinius atsakymus, kaip išvengti stereotipų vaikų su negalia atžvilgių bei jų atotrūkio nuo visuomenės, taip pat kaip surasti jiems tinkamus pastovius namus.

Kaip teigia Jennifer Cousins, kiekvienas vaikas yra specialus, tačiau kai kuriems vaikams dėl jų negalios yra reikalinga ypatinga priežiūra. Šie žodžiai yra viso Geros praktikos vadovo esmė. Taigi, vaikai su negalia nėra atskira vaikų grupė ir neturėtų būti visuomenės, socialinių darbuotojų, globėjų ar tėvių išskiriami.

Neįgalių vaikų įkurdinimas

Kaip ir visiems vaikams, taip ir neįgaliems vaikams geriausia gyventi su savo šeima sau artimoje bendruomenėje. Tačiau auginti tokį vaiką yra tris kartus brangiau nei sveiką vaiką ir kai kurios šeimos gali susidurti su finansiniais sunkumais. Dėl šios priežasties šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus, turėtų būti teikiama parama, taip siekiant išvengti vaiko įkurdinimo globos ar priežiūros įstaigoje.

Tyrimai rodo, kad tiek globa, tiek įvaikinimas yra tinkami neįgaliems vaikams, netekusiems tėvų globos. Tačiau vis dėlto praktikoje tokiems vaikams sunku surasti pastovius namus. Tik nedaugelis siekiančių įvaikinti šeimų apgalvotai pasirenka neįgalius vaikus. Tokiu atveju šie vaikai, ypač berniukai, vyresni nei 2,5 metų su sunkiomis sveikatos ir mokymosi problemomis, turi ilgai laukti įkurdinimo šeimoje. Dėl to būtina neįgalių vaikų įkurdinimo procesą padaryti kuo pažangesnį ir atviresnį.

Tyrimas – pastovumo užtikrinimas

Planavimas vaiko atžvilgiu turi būti paremtas pilnu ištyrimu. Kad galėtų tinkamai įvertinti padėtį, socialinis darbuotojas turi žinoti visą vaiko išgyvenimų istoriją. Negalia, ypač susijusi su mokymosi ir bendravimo

problemomis, tyrimą gali labai apsunkinti. Turi būti atsižvelgiama į vaiko negalią, bet kokias problemas su kuriomis vaikas susiduria dėl savo negalios ir įvertinama, kaip šios problemos galėtų būti įveiktos. Socialinis darbuotojas turėtų atidžiai įvertinti konkretų vaiką, ir, nepabrėžiant negalios, apibūdinti negalią kalbant bendrai apie vaiką.

Kaip ir kalbant apie visus vaikus, atliekant tyrimą, yra labai svarbus pačių vaikų su negalia dalyvavimas – taip vaikas bus geriau suprastas ir parinktas tinkamesnis planas jo atžvilgiu.

Šis detalus tyrimas leis socialiniam darbuotojui parengti tinkamą ataskaitą.

Tinkamos šeimos vaikui radimas ir inovacinių metodų naudojimas

Rekomenduojamas procesas, susidedantis iš trijų dalių:

- 1) socialinis darbuotojas įvertina asmens tinkamumą būti globėju ar tėviu;
- 2) būsimas globėjas/itėvis nurodo galimą pasirinkimą;
- 3) socialinis darbuotojas įvertina vaiko ir būsimą globėją/itėvį suderinamumą.

Vertinant globėjo/itėvio tinkamumą, žodis „šeima“ turėtų būti suprantamas plečiamai. Visi pareiškėjai (vieniši asmenis, neįgalūs, gėjai ir lesbietės...) gali būti gerais globėjais. Pareiškėjo taip pat nereikėtų klausiti „kokio vaiko“ jie nori, o tiesiog bendrai įvertinti jų atsakingumą, gebėjimą globoti vaiką, ypač su specialiais poreikiais.

Jennifer Cousins siūlo, kad vaiko ir būsimą globėją/itėvį suporavimo metu būsimai

šeimai turėtų būti suteikiama galimybė pasirinkti vaiką. Ji mano, kad konkretaus vaiko „išsimylėjimas“ duoda daugiau šansų vaikui būti įkurdintam į šeimą, nei socialinių darbuotojų atskirų šeimų su konkrečiais vaikais poravimas. Šioje stadijoje reikalingas kūrybiškumas, t.y. reikalinga naudoti įvairius metodus siekiant surasti šeimą, pavyzdžiui, šeimų dalyvavimas vaikų šventėse, informacija internete.

Kai ryšys tarp vaiko ir šeimos užmezgamas, turi būti patikrinamas jų tinkamumas. Tai yra, ar ši šeima susidoros su vaiko negalia ir sveikatos problemomis ir kokia parama jiems bus reikalinga?

Įvaikinimas ar globa?

Nors įvaikinimui paprastai teikiama pirmenybė siekiant įkurdinti vaiką, vis dėlto lankstus požiūris gali būti geriausia išeitis. Trumpalaikė globa dažnai tampa ilgalaikė, o kartais vaikas net būna įvaikinamas. Pasak *Jennifer Cousins*, globos ir įvaikinimo suartinimas gali padidinti vaikų su negalia įkurdinimą šeimose. Kai kuriais atvejais, paremtais geriausiais vaiko interesais, globėjų šeima gali tapti tėvais. Tačiau bet kuriuo atveju reikia atminti, kad globa šeimoje negali būti kaip „bandomasis laikotarpis“ vaikui iki įvaikinimo ar siekiant išvengti įprastinės įvaikinimo procedūros.

Paruošimo ir paramos svarba pastoviam vaiko įkurdinimui

Vizitai, priežiūra, vaiko išklausymas yra labai svarbūs tinkamam vaiko šeimoje įkurdinimui, ypač įvaikinimui. Be to, būsimi globėjai ir tėviai turi žinoti, kokia parama jiems bus skiriama po to, kai vaikas apsigyvens jų šeimoje. Tai turi būti pabrėžiama pačioje pradžioje, kai būsimi tėviai dar tik mąsto apie galimybę įvaikinti.

Jennifer Cousins siūlo, kad turėtų būti paskiriamas vienas specialistas, kuris koordinuotų įvairios pagalbos teikimą po įvaikinimo – nors ši praktika ir ne visada bus reikalinga.

„Mastyti apie negalią“

Norint neįgaliems vaikams skirti visą reikalingą dėmesį, straipsnio autorė rekomenduoja visoms socialinėms tarnyboms ir vaikų globos įstaigoms „mastyti apie negalią“. Be to, jiems skirti mokymai taip pat padidintų socialinių darbuotojų atidumą. Galiausiai, didžiausios pastangos turi būti skirtos siekiant padidinti globėjų ir įvaikintojų, norinčių įvaikinti neįgalius vaikus, skaičių.

Tik tada neįgalūs vaikai sulauks įkurdinimo, kuris geriausiai atitiks jų interesus, ir bus laikomi vaikais, kurie paprasčiausiai turi specialių poreikių.

Pagal: Kiekvienas vaikas yra specialus: Neįgalaus vaiko pastovus įkurdinimas (*Every child is special: Placing disabled children for permanence*), *Jennifer Cousins*, spausdino Didžiosios Britanijos globos ir įvaikinimo asociacija (*BAAF*), 2006.